

Wrocław, dnia 22 kwietnia 2023 r.

mgr Rafał Skibicki
Centrum Badań Problemów Prawnych
i Ekonomicznych Komunikacji Elektronicznej
Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii
Uniwersytet Wrocławski

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

„FILTRACJA TREŚCI JAKO ELEMENT OCHRONY PRAW AUTORSKICH PRZECHOWYWANYCH W INTERNECIE W RAMACH HOSTINGU”

Filtracja treści jest jednym z podstawowych środków, który może pomóc w zwalczeniu naruszeń praw autorskich w Internecie przy udziale pośredników internetowych. Oparte o nią systemy zautomatyzowanego zwalczania naruszeń pozwalają bowiem na wykrycie, a następnie usunięcie lub zablokowanie takiej treści, a nawet na przekierowanie płynących z niej dochodów z podmiotów naruszających prawa autorskie na rzecz podmiotów z ich tytułu uprawnionych. W istotny sposób wpływa ona na codzienne korzystanie z Internetu przez każdego internautę. Równocześnie jednak jej stosowanie niesie ze sobą wiele wątpliwości prawnych, szczególnie co do tego, kto w jaki sposób i w jakim zakresie jej zobowiązany do jej stosowania. Powyższe wątpliwości zostały dodatkowo pogłębione w ostatnim czasie ze względu na wprowadzenie w UE w dniu 17 kwietnia 2019 r. art. 17 dyrektywy 2019/790 w sprawie prawa autorskiego i praw pokrewnych na jednolitym rynku cyfrowym oraz zmiany dyrektyw 96/9/WE i 2001/29/WE (DSM). Przepis ten stanowi prawdziwą rewolucję w regulacji odpowiedzialności oraz obowiązków przeciwdziałania naruszeniom praw autorskich przez niektórych dostawców usług hostingu – tzw. dostawców usług udostępniania treści online (DUUTO).

Celem rozprawy jest zbadanie cech, charakteru, granic oraz warunków prawnych stosowania filtracji treści w celu ochrony praw autorskich w praktyce dostawców usługi hostingu. Wyznaczony cel pracy doprowadził do przyjęcia następującej głównej hipotezy badawczej:

Wymagana prawem UE filtracja treści stosowana przez dostawców usługi hostingu wpływa pozytywnie na rzeczywisty poziom ochrony praw autorskich w Internecie,

a ewentualne ryzyka z nią związane mogą zostać zniwelowane przez wprowadzenie odpowiednich zabezpieczeń.

W celu zweryfikowania tak postawionych hipotez oraz dziewięciu hipotez pomocniczych w rozprawie została przyjęta struktura oparta na wprowadzeniu, sześciu rozdziałach oraz wnioskach końcowych. Każdy rozdział zawiera osobny wstęp oraz przedstawienie wyciągniętych z tego rozdziału wniosków.

Pierwszy rozdział zawiera przede wszystkim omówienie podstawowych pojęć, definicji oraz zagadnień wstępnych dla dalszych rozważań. Została w nim opisana historia zastosowania filtracji treści w zakresie zwalczania treści bezprawnych oraz w szczególności treści naruszających prawa autorskie w Internecie. Następnie zostało zdefiniowane pojęcie filtracji treści, które w określonym kontekście jest później używane w całej pracy. Wyróżniono także poszczególne cechy filtracji. Kolejno omówiono techniczne ograniczenia automatycznych technologii rozpoznawania treści jako kluczowego elementu filtracji. Rozdział ten kończy zdefiniowanie podmiotów, których filtracja dotyczy w najwyższym stopniu, co umożliwia zarysowanie siatki pojęć używanej w dalszej części pracy.

Rozdział drugi skoncentrowany jest na umiejscowieniu obowiązku stosowania filtracji treści w ramach szerszego zagadnienia, jakim jest odpowiedzialność dostawcy usługi hostingu za naruszenie praw autorskich w UE, w Polsce oraz w USA. Rozdział rozpoczyna zdefiniowanie pojęcia hostingu w prawie UE oraz w prawie polskim, co jest konieczne w celu omówienia dalszych zasad odpowiedzialności dla tej kategorii podmiotów. Punktem wyjścia dla dalszych rozważań jest przedstawienie typologii odpowiedzialności (pierwotnej, wtórnej oraz nakazowej), jaką może ponosić dostawca usług hostingu. Z uwzględnieniem tego właśnie podziału przeprowadzone są dalsze badania regulacji tej odpowiedzialności w międzynarodowym prawie autorskim, prawie UE, w prawie polskim oraz w prawie USA, wraz z dodatkową analizą w zakresie ich relacji z wyłączeniem odpowiedzialności dostawców usługi hostingu w ramach tzw. bezpiecznej przystani. Na gruncie prawa USA dodatkowo zbadane zostały ewentualne podstawy prawne, które mogą skutkować zastosowaniem filtracji treści w praktyce dostawców usługi hostingu podlegających prawodawstwu amerykańskiemu.

Rozdział trzeci został poświęcony bezpośrednio obowiązkowi filtrowania treści przez dostawców usługi hostingu w celu przeciwdziałania naruszeniom praw autorskich znajdujących się poza zakresem art. 17 DSM. Obejmuje on badania w zakresie stosowania filtracji jako obowiązku należytej staranności oraz filtracji wydawanej na podstawie orzeczeń sądowych w prawie Unii Europejskiej oraz w prawie państw członkowskich UE, w których pojawiła się

taka praktyka (Niemcy, Austria, Włochy, Holandia oraz Polska). Cały rozdział kończy przedstawienie opartej o wcześniej poczynione badania autorskiej propozycji zasad wymierzania przez sądy nakazów stosowania filtracji treści przeciwko dostawcom usługi hostingu w prawie Unii Europejskiej.

Kolejne trzy rozdziały zawierają badania najnowszej podstawy filtracji w prawie Unii Europejskiej, czyli art. 17 DSM. Rozdział czwarty zawiera analizę uwarunkowań politycznych, społecznych i ekonomicznych reformy w zakresie obowiązków dostawców usługi hostingu, jaką stanowił art. 17 DSM w europejskim prawie autorskim. Badania przeprowadzone w tym rozdziale dążą do ustalenia, w jakim celu prawodawca unijny przyjął art. 17 DSM oraz czy tak określony cel znajdował uzasadnienie w badaniach i danych dotyczących przyczyn reformy.

Rozdział piąty poświęcony został konstrukcji normatywnej obowiązku filtrowania treści wprowadzonego wobec dostawców usług udostępniania treści online w ramach art. 17 DSM. Rozdział ten rozpoczyna się od analizy historii legislacyjnej art. 17 DSM wraz z jego wcześniejszymi wersjami, by następnie przejść do zbadania zakresu podmiotowego tego przepisu i samego znaczenia pojęcia DUUTO. Kolejno omówiono art. 17 DSM pod względem jego trójdzielnego charakteru, czyli systemu odpowiedzialności DUUTO za działania jego użytkowników (art. 17 ust. 1–3 DSM), systemu wyłączenia odpowiedzialności DUUTO w sytuacji, gdy nie udzielono mu zezwolenia (art. 17 ust. 4-5 DSM) oraz obowiązkowych zabezpieczeń przed zagrożeniami dla praw podstawowych, jakie może generować przewidziany system wyłączenia odpowiedzialności (art. 17 ust. 6-10 DSM). Rozdział wieńczy analiza kolizyjnoprawna w zakresie tego przepisu.

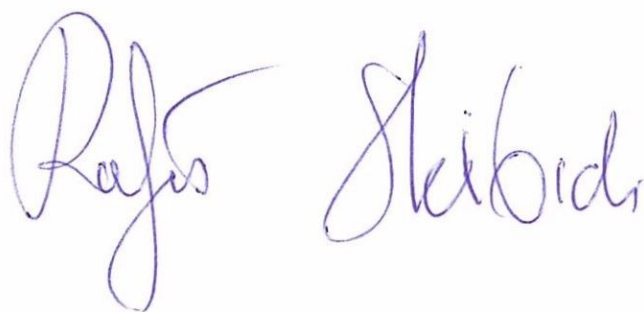
W ostatnim, szóstym, rozdziale przedstawiono rozważania zmierzające do ustalenia, jak powinien przebiegać w praktyce proces filtrowania treści wskazany w art. 17 DSM. W pierwszej kolejności analizie zostały poddane proponowane modele stosowania filtracji w ramach art. 17 DSM przez Komisję Europejską w Wytycznych art. 17 dyrektywy 2019/790 w sprawie prawa autorskiego na jednolitym rynku cyfrowym, rzecznika generalnego Henrika Saugmandsgaarda Øe w opinii w sprawie C-401/19, a następnie zbiorczo modele proponowane w doktrynie i nauce prawa. Następnie przeprowadzono badania prawnooporównawcze dokonanych implementacji art. 17 DSM do praw krajowych. Łącznie analiza ta objęła swoim zasięgiem 23 państwa. Największa zaś uwaga poświęcona jest różnicom, jakie wspomniane implementacje wykazują w stosunku do tekstu art. 17 DSM. Ze względu na fakt, że w chwili zakończenia pisania tej pracy Polska nie dokonała implementacji art. 17 DSM do swojego prawa – analizie w kolejnej części poddano projekt takiej implementacji z dnia 17 lutego 2023

roku. Całość rozdziału wieńczy propozycja autorska stosowania filtracji w ramach normatywnych art. 17 DSM.

Niniejsza praca poświęcona jest przede wszystkim prawu UE oraz regulacjom poszczególnych państw członkowskich, ze szczególnym uwzględnieniem prawa polskiego. Fenomen odpowiedzialności pośredników internetowych – czyli głównego zagadnienia, w ramach którego należałoby umieścić filtrację treści – jest jednak zjawiskiem globalnym, a jego rozwój wiąże ze sobą bardzo ściśle prawo europejskie (rozumiane jako prawo UE oraz prawo jej poszczególnych państw) z federalnym prawem USA. Wspomniane normy, także z uwagi na uniwersalne działanie największych platform internetowych, wzajemnie się dopełniają, a znajomość wspólnego kontekstu prowadzi do ich lepszego zrozumienia, dlatego też praca oparta jest również o prawodawstwo, orzecznictwo i literaturę zagraniczną.

Zgodnie z najlepszą wiedzą autora brak w literaturze polskiej oraz zagranicznej kompleksowego opracowania monograficznego poświęconego przedmiotowi tej rozprawy. Oznacza to, że w literaturze prawniczej istnieje zatem luka, którą niniejsza praca próbuje wypełnić.

Badania w zakresie tej pracy zakończono dnia 10.04.2023 r. jakkolwiek uwzględnia ona zmiany wprowadzone rozporządzeniem 2022/2065 w sprawie jednolitego rynku usług cyfrowych oraz zmiany dyrektywy 2000/31/WE, czyli tzw. aktem o usługach cyfrowych, którego przepisy będą stosowane od 17 lutego 2024 r., a więc po ukończeniu prac nad tą rozprawą.

A handwritten signature in blue ink, reading "Rafał Skibida". The signature is written in a cursive, flowing style.